

Fakta, argument & debatt

Nyhetsbrev om alkohol, narkotika och sociala frågor från Blå Bandet i samverkan med SLAN

N:r 1 - publicerad 22 januari 2025

Blå Bandet

Nyhetsbrevet produceras av Blå Bandet (Sveriges Blåbandsförbund) och ges ut i samverkan med SLAN (Sveriges Landsråd för alkohol- och narkotikafrågor)

www.blabandet.se www.slan.se

Redaktör Owe Ranebäck

nyhetsbrev@blabandet.se 070-3244680

Redigering: Per-Olof Svensson

INNEHÅLL

- Propositionen om "gårdsförsäljning" avlämnad
- "Gårdsförsäljning" allvarigare än regeringen verkar förstå
- Redaktörens reflektioner om EU och "gårdsförsäljningen"
- Koppling mellan alkohol och cancer
- Alkoholregleringar minskade försäljningen
- Hälsomärkning av alkoholdrycker införs i Norge
- Lettland begränsar försäljningstider

Nu passerat 1.400 personer
som får detta nyhetsbrev.

Dessutom finns ännu fler som får
del av detta via hemsidor,
sociala medier och att
mail skickas vidare.

Propositionen om den så kallade gårdsförsäljningen lämnad till riksdagen

Den 21 januari hamnade regeringens proposition 2024/25:86 om "gårdsförsäljning" på riksdagens bord. Fast nu heter det inte längre "gårdsförsäljning" utan "*Bättre förutsättningar för besöksnäringen i fråga om småskalig produktion av alkoholdrycker.*" Förslaget har tidigare skickats till EU-kommissionen men som inte har yttrat sig.

De nya bestämmelserna om gårdsförsäljning föreslås träda i kraft den 1 juni 2025 och föreslås gälla i sex år från ikraftträdandet. Innan regleringen upphävs bör reformen utvärderas och om det inte framkommer skäl som talar emot en förlängning, ska utvärderingen ligga till grund för beslut om regleringen bör förlängas eller göras permanent.

[Proposition 2024/25:86](#)

– Efter decennier av debatt, utredningar och försök lägger den här regeringen nu fram ett balanserat förslag som möjliggör gårdsförsäljning i Sverige samtidigt som detaljhandelsmonopolet värnas. Nu ser vi fram emot att gårdsförsäljning kan införas från den 1 juni i år, säger socialminister Jakob Forssmed.

Blå Bandet, Sveriges Blåbandsförbund: Gårdsförsäljning av alkohol allvarligare än vad regeringen verkar förstå

- Det är med oro vi nåtts av beskedet att regeringen planerar ett förslag till riksdagen om att införa den så kallade gårdsförsäljning av alkohol 1 juni, säger Ann-Marie Lindgren, förbundsordförande i Blå Bandet som tillsammans med övriga styrelsen varit samlade till två dagars överläggningar på Stensunds folkhögskola.

Sverige fick ett avgörande undantag vid EU-medlemskapet genom att få behålla försäljningsmonopolet, det vill säga Systembolaget. Två utredningar har kommit fram till att om den så kallade gårdsförsäljning av alkohol tillåts finns en uppenbar risk att undantaget upphävs. Då öppnar det upp för privat försäljning i andra butiker i samhällen och städer.

- När Sverige fick undantaget var det för att värna folkhälsan. Att socialminister Jakob Forssmed (KD) nu motverkar detta är något som jag tillsammans med Blå Bandets förbundsstyrelse djupt beklagar, säger Ann-Marie Lindgren.

Blå Bandet tillsammans med flera andra organisationer har förgäves lyft de uppenbara riskerna. Det handlar inte bara om en pittoresk turistattraktion på landsbygden. Utländska producenter kommer med stor sannolikhet att anmäla Sverige till EU:s domstol då de vill komma in på den svenska marknaden.

Förhoppningen är nu att några riksdagsledamöter inte följer partilinjer så att det blir en majoritet som röstar ner regeringens kommande förslag, avslutar Blå Bandets förbundsstyrelse sitt uttalande.

Redaktörens reflektioner:

EU och ”gårdsförsäljningen”

Regeringen försöker göra sken av att EU-kommissionen har godkänt att Sverige inför ”gårdsförsäljning” av alkohol. Detta är inte sant. EU-kommissionen har helt enkelt inte yttrat någon åsikt i frågan. Man har avstått att framföra några synpunkter. Man överlämnar den frågan till EU-domstolen.

För nu kommer vinförsäljare i EU:s övriga medlemsländer, när gårdsförsäljningen är införd 1 juni, ifrågasätta det svenska försäljningsmonopolet (Systembolaget). Det finns redan en vägledande dom från EU-domstolen som ger dom rätt. När Sverige nu självt släpper försäljningsmonopolet på öl, vin och sprit – om än i begränsad omfattning – så kan det åberopas av alkoholproducenter i andra EU-länder. Och det är nog det egentliga syftet från de som ropar högst på införandet av gårdsförsäljning.

Tiderna förändras. 1991 tillträdde en ung moderat vid namn Carl Bildt som Sveriges statsminister. I sin regeringsförklaring sade han: ”Alkoholmissbruket är vårt största sociala problem.”

I dag kämpar ett moderat borgarråd i Stockholm för gårdsförsäljning och gör ingen hemlighet av att det är första steget för att avskaffa Systembolagets monopol. Han tycker dessutom att det framlagda förslaget är alldeles för inskränkt. Det är tragiskt att Moderaterna, och Centerpartiet, har fått till stånd en majoritet i Sveriges riksdag för att avskaffa Systembolagets monopol!

Alkoholmissbruk är fortfarande vårt största sociala problem och kommer bli ännu större med ökad konsumtion när försäljningsmonopolet har fallit.

Owe Ranebäck

Koppling mellan alkohol och cancer

Går det att se en koppling mellan alkohol och cancer på befolkningsnivå? Svaret på frågan är ja. Om alkoholkonsumtionen i ett land minskar, så dör också färre i cancer.

Mats Ramstedt, forskningsansvarig på CAN, är en av författarna till en nyligen publicerad vetenskaplig artikel om alkohol och cancer.

”Detta är den första mer omfattande studien av sambandet mellan alkohol och cancer på befolkningsnivå”, säger Mats Ramstedt.

[Läs mer här](#)

Alkoholregleringar minskade försäljning - historisk tillbakablick

Gårdsförsäljning av öl, vin och sprit kan bli verklighet i Sverige 2025, vilket har väckt debatt kring svensk alkoholpolitik. Samtidigt pågår en studie ledd av forskare vid Jönköping International Business School (JIBS), Jönköping University och Umeå universitet, om effekterna av de alkoholregleringar som infördes för över hundra år sedan, och hur de kan påverka policybeslut än idag.

Forskningen visar att alkoholregleringar historiskt har bidragit till att minska alkoholförsäljningen.

[Läs mer här](#)

Hälsomärkning av alkoholdrycker i Norge

För två år sedan bad den dåvarande hälsoministern i Norge, Ingvild Kjerkol, Hälsodirektoratet att föreslå varningstexter för alkoholbruk. Förslagen har nu presenterats. Snart kan all alkohol i Norge, köpt i butik och på Vinmonopolet vara försedd med varningar. När det kommer att ske är ännu inte bestämt.

Direktoratet har nu presenterat hur märkningen skulle kunna se ut i praktiken. Förslaget omfattar alkoholens påverkan på bland annat sömn, demens och allmän hälsa förutom hjärtsjukdomar, cancer och leversjukdomar. Tonen är sober och kompletterad med beskrivande symboler. Ett av budskapen är ”alkohol ökar risken för bröstcancer”. En annan är ”varje glas du väljer bort är bra för din hälsa”.

[Läs mer här](#)

Lettland begränsar försäljningstider för alkohol

De nya lagförslagen har varit på gång länge, men kunde till slut röstas igenom av Saeiman, det lettiska parlamentet.

[Det skriver Lettlands public servicebolag LSM.](#)

De nya reglerna reglerar tillgänglighet och marknadsföring av alkohol. Från och med augusti kommer alkohol enbart att få säljas mellan klockan tio på morgonen och klockan åtta på kvällen alla dagar utom söndagar då tiderna som gäller är 10 på morgonen till sex på kvällen. Detta innebär att tiden då alkohol får säljas kortas med två timmar jämfört med idag och lagändringen gäller även e-handel med alkohol.

Tipsa gärna om nyheter till nyhetsbrevet!
nyhetsbrev@blabandet.se

Redaktör: Owe Ranebäck
Redigering: Per-Olof Svensson

Välkomna till Blå Bandets kunskapswebbinarium

MÅNDAG 3 FEBRUARI 2025 kl. 19.00-20.30

Hur är narkotikaläget i vårt samhälle?

Föreläsare: Jessica Vikberg

Jessica Vikberg har arbetat inom underrättelseverksamhet och samverkan med andra myndigheter på Tullverket i mer än 30 år och är nu sedan flera år tillbaka tjänstledigt för att ägna sig åt arbetet som ordförande i Riksförbundet Narkotikafritt Samhälle, RNS.

Föreläsning cirka 45 minuter, därefter samtal under ledning av Blå Bandets förbundsordförande Ann-Marie Lindgren.

Alla medlemmar och andra intresserade inbjuds till fem digitala webinarier för att få mer kunskap, perspektiv på samhällsutmaningar och tips för opinionsbildning.

Ingen föranmälan, digitalt på Zoom:

<https://us06web.zoom.us/j/82853532334?pwd=F22yBjTfTPNr7U9iw12K8l7pG5rAkB.1>

Detta är den första av fem kunskapswebbier inom ANDTS.

Fler: 20/3 Tobak/nikotin 7/4 Dopning 24/4 Alkohol

Arrangörer: Blå Bandet (Sveriges Blåbandsförbund) och studieförbundet NBV

www.blabandet.se

www.nbv.se

NBV **Blå Bandet**

13 FEBRUARI

KL 14.00-15.00

Narkotika- politiska vägval

NARKOTIKA
POLITISKT
CENTER

NBV

NPC webinarium:
13 februari 2025
kl. 14.00-15.00

Schweiz och Nederländerna har infört pilotprojekt för att testa modeller för legalisering. Tjeckien står på tröskeln och Tyskland, Malta och Luxemburg har redan öppnat dörren. Samtidigt tar länder som Frankrike och Storbritannien narkotikapolitiska beslut i motsatt riktning och satsar på en minskad användning och ett ökat stöd till vård och behandling. Vad händer i Europa och vad kan vi lära?

[Till anmälan](#)

Stöd Blå Bandet - du kanske också blir en vinnare

Erbjudande: Prova JOYNA - Folkspel bjuder på fyra lotter!

Miljonchans varje vecka samtidigt som du stöttar Blå Bandet. Första fyra lotterna är utan kostnad - därefter 160kr/månad för en lott/vecka. Ingen bindningstid. Åldersgräns 18 år. Erbjudandet gäller en prenumeration per person. För varje lott erhåller förbundet provision.

Scanna QR eller länk till [Blå Bandets lottbutik hos Folkspel](#)

folkspel

Passa på!

Stötta vår organisation!

Teckna en JOYNA-prenumeration och få första månaden gratis.

Gå direkt till lottbutiken →

Blå Bandet
Sveriges Blåbandsförbund

JOYNA

Ingen bindningsgräns

18 års gräns.stodlinjen.se